

M u i t a l æ g j e

čuvgetusa haleduvvidi sami gaskast.

12ad Num.

Marts mmnost 1874.

las jakkodak.

Dam avisa lokkidi!

Dal nokka vuostas jakkudak dam avisast. Dat rutta, mi dam avisa lokkin læ čuggum, i læk ollam prentem ja æra goloidi, mak dam avisa birra læmaš darbašlašak. Nuftlæva dak guovtes, gæk dam avisa læva čallam ja doaimatam, alma mange balkataga dam doaimatam ja dase vela ruđage ješ bursastæska færtem makset. Mutto damditi go soai vaimolažat savaba samidi čuvgetusa, de soai aigoba vela ovtage jage gæččalet dam avisa gocetet jos lokkik mændo æi gæppanæža. Nubbe jakkudak šadda alget dalan bali. Dat læ oidnujuvvum sagga unukassan, atte dam avisa jakkudak i alge jage algoin. Damditi mi læp jurdašam, atte dam boatem lokkidi galgaši davjut væha nuft atte guokte nub lok nummir matašegje šiettat dai manoi sisa, mak vela bacik dam jagest, go dam jakkudaga maņemuš nummir boatta. Hadde šadda dat sæmma, mi mannam jakkudakki læi mærræduvvum. Buokak gæk aiguk boatte jakkudaga diggut, si berrejek dam dakkat ječasek gielda poastarappe bokte ja nammalassi dam poastarappe bokte, gæst alkemus læ ješgæsagi avisas oazžot. Jos dalle muttom nummir viloi, de matta lokke gaibedet, stte poastarappe dam doaimata. Mannam jakkudagast læi væha moive dam sujast gæ ædnagak legje dingum avisasek ærai bokte. Soabmasak

læk maida bikum daina, atte muttom nummirak læk mændo aibanam. Sigjidi fæрте dat čilgetus addujuvvut, atte dam avisa čalle læ davja gükkiš ræisoi bokte ja æra darbašlaš fidnui bokte læmaš hettejuvvum gærgatæmest avisa rievtes aigai, mutto stuurramus agjanæbme læmaš prentejægje duokken, gutte muttomin modid vakkoid læ agjanam ovta nummira gærgatet. Ænaš darro avisain læ ješgutteg aldes prentijubme ja damditi dak mattik bæive ala gærgat, mutto dat ucca avisaš i mate dam ala obba jurdašetge. Opped dat muttom saje ajeta, atte dam avisa čalle læ prentemsajest gukken, ja dam doaimatægjest, gi galle prentemsajest assa, læ nuft ollo æra doaimatæmuš, atte i mate, josjuoge su æljo læ stuores sami čuvgetusa diti, ollet æmbo aige dasa oafaruššat. Mist læ maida dat varotæbme atte muttom poastarappek moivejek ja javkadik avisa, jos lokkek æi læš dast valdemen avisasek dalan go boatta. Mi læp nammalassi merkur dam, atte muttom gielldain, gost poastarappamsajest læ skillo, dast boatta maida juokke nummir lokkidi dalan go dat læ præntast gærgam.

Dam jakkudaga loapedin fæрте vela dagjut, atte ædnak sameædnam gielldain læ oidnum uccan miella dam avisa fidnet. Dat i mate galle albmui aššen lokkujuvvut, mutto mændo hærrastakkis skuvlaolbmai, lens-

mani ja ærai, gæk sami gaskast ellik ja gæina galgasi dam made čuvgetus, atte arvedet matašegje, maggar vægjeles gaskaoabme avisa læ dasa, atte čuvgetusa viddedet vela daidi loavkoidige, gosa dat mudoi i mataši ollet.

Cacesullost mars manost 1874.

Mi arvalimek okti dam avisast, atte albmugi lifči avkalaš, jos dat mataši giettašivitides daketet buok šlai vahag vuostai æreb nælgesorme. Dalle go mi dam čalimek, æp diettam, atte oarjen •læi daggar særve arvalušgottum. Mi æp læk dattum maidege oudedet dam særve harrai oudal go oaidnet boattep moft dam særve lagadus šadda. Dam mi læp nammalassi oaidnam, atte buok rika olbmuk galgašegje dam særvest dakedet mattet šivitidesek ja dam særvai latton šaddat. Jos dat nuft šaddaši, de dat vissage lifči buoreb go sierra særve dakkat ovtá sameædnam hærraliena diti. Dat færté dal vuost vastadussan sigjidi dokket, gæina dam arvaluvvum dakadus særve birra læk migjidi jæraldagak boattam.

— Dat issoras mordar Lars Johannessen Moen, gæn sôaigos dago birra mi oudalest læp muitalam ja alemus vuoigadvuodast læi jabmemi dubmijuvvum, læ gonagasa armetæme bokte hægarangastusast bæssam ja dam sagjai agebæive šlavavutti šaddam. Sikke alemus vuoigadvuotta nuftgo maida gonagasa raddebælek viggategje, atte dat mordar galgai hægatuttuvvut, mutto gonagas almaken i miedetam namas dam jabmemduomo vuollai bigjat.

— Daina ruotabæle bagjeolbmuin, gæk gesi orruk Tromsa hærralienast, læk davja læmaš ridok čacegadge assi guim. Bagjeolbmuk, gæk darró vuoigadvuodast æi arved

maidegen, læk muttomin vuottatallam dušše daidemættomvuodasek gæčeld. Dal læ ruotabæle raddejume doaimatusa mielde okta prokurator, gæn namma læ H. K. Møller, asatuvvum bagjeolbmuidi oaivadægjen ja oudastvastedægjen.

— Mannam stuorradigge mæredæmme mielde læi rikakasa sisaboatto ja olgodakko riekenastujuvvum 5,455,704 speisen. Raddejume arvalusa mielde galgasegje dam jagest rikakasast mannat 6,140,000 speise, nuftlakkai 684,296 speise æmbo go dibma.

— Dam dal čoagganam stuorradiggest gaibeduvvu ollo ruovdešald ja dollavavnaidi. Juokke guovlost čuruvuvvu sikke darbašlat ja darbašmættomet, atte si dollavavnai dattuk. Dak ruovdešalde, mai birra occam girjek læk boattam stuorradiggai, læk rekinastujuvvum makset galggat bagjel 6 million speise.

— Mission-bispa Schreuder (lokkuj. Skredder) ja darro missionsærve gaskast læmaš bagjel jagest juo rido. Schreuder i oro missionsærve æran lokkamen go ruttačokkijægjen ja juogadægjen, ja gaibeda, atte min mission Afrikast ollasi galgga darro rika girko lagadusai vuolde orrot ja daidi læt gullulaš. Nuftlakkai i oazo missionsærve goggoge Schreudera oaiveles mielde dakkat Afrikast. Dal i dato Schreuder missionsærvest obba rudaidge šat vuostaivaldet. Rido læ dal dam muddui joavdam, atte olles ærro læ varalaš dam boares missionbapa ja missionsærve gaskast. Son læi mannam jagest juo diedetam, atte son, jos missionærve datuš ječas sægotet missionbargo lagadusaidi Afrikast, i aigo dalle valdodoaimatusa daihe bargo stivrijume bagjelassas valdet.

— Maņemuš stuorradigge mærededi, atte dasduokku galggik gollerudak mintejuvvut,

mak kru
stukkak
krunosa
Okta kr
kal, nuft
speise.
kast læ

Fra
raddeba
ket æra
raddeju
gaskast,
doaimat
olbmuin
sat. Ru
muid gi
še ložže
gasi šad
moadge
dejubme
lutherar
læt vær
valusa
atte ra
jurdagi
kanalaš
mostuv
gasabbu
šar Lou
adna m
ječas o
stuibme
be alm
moive,
raddeju
dokkala
dodet.
læ Rou

mak krudnon goččujuvvujek. 10 krunosaš stukkak læk arvat juo mintijuvvum, ja 20 krunosaš stukkak dal læk mintejuvvumen. Okta krudno læ min riekeg mielde 30 enkal, nuftlakkai maksa 20 krunosaš stukka 5 speise. Sikke Ruotaædnamest ja Danmar-kast læk dak krunok mintejuvvum.

O l g o æ d n a m o d d a s a k .

Frankrikast læ oainos, atte Mak Mahon raddebælek dola maŋnet færtijek saje čakket æraidi. Brogli, gutte læ oudemuš olmai raddejumest daihe Mak Mahon raddebeli gaskast, orro uccan dokkalaš raddejume doaimatet Frankrikast, gost stuorra oasse olbmui dal vimak goikik luovosvutti bæsat. Raddejubme fal oinolažat bargga olbmuid giddagasast doallat, ja dam made dušše ložžet ain čadnasid, atte stuimek æi galgaši šaddat. Mutto jos ovta saje ložže de moadge saje fast čadna. Gieskad læ raddejubme mærradam, atte dak soaldatak, gæk lutheranalaš oskost læk, almaken galggik læt vèralažak katolikalaš girkoim ibmelbalvalusa guldalet. Dast mi mattep oaidnet, atte raddejubme datto oamedovdo ja vaimo jurdagi aldege isedvuoda adnet. Republikanalažai ja kæisar valde ustebi gaskast almostuvvu maida rido čielgasabbut atte čielgasabbut. Rouher, gutte dam jabmam kæi-sar Lous Napoleon barne datoši kæisaren, adna maida buok juonaides franska olbmuid ječas oaiveli sojatam diti. Jos olgoldas stuibme læge Frankrikast javonam, de dobbe almaken ain gavdno valjest dat javotes moive, mi faddan dokke vaiko masa. Sikke raddejubme ja stuorradigge orroba uccan dokkalažak republikanalaš raddejume vuod-dotet. Gambetta, gutte læ republikanalaš, læ Rouher valdalæmus vuostehakolaš. Kæi-

sar Napoleon bardne, gutte ednines Enge-landast orro, læ dal juksam olles olbma age, ja damditi mataši galle age vuodast kæisaren valjijuvvut.

— Spanienest læ doarro ain bistemen. Raddejume soattevækka læ Bilbaoi lakka-næme ja varralaš doarro læ vissage vuor-dagest. Karlistalažak læ Bilbaoi čoakka-nam ja nannim jecasek dasa. Vægjemætto læ ain dalge arvedet, goas doarro galgaš nokkat dam varnotes rikast. Dat rika, mi hagjosam læ siskaldas stuimi ja doaroi bok-te nuftgo dal Spanien fæerte læt juokke dam harrai varnotæbme. Dast i mate čuvgitus oudanet ige mikkege bargoid ja fidnoid muossaduvvat. Spanienest i læk aitus goas-sege dam ala bargujuvvum, atte albmuigi čuvgetusa sattet. Dat i læk goassege dak-kujuvvum daina rikain, gost katolikalaš osko læ radðemen. Jos vela karlistalažak vuoi-tatalašikge Bilbaost, de damditi i læk galle doaivomest, atte vaidno nokka. Si galle ain læk dam made valdeležak atte moive buktik bistetet.

— Tuiska ædnamest læ sagga duttamæt-tomvuotta raddejume lagadusaiguim. Bis-mark ruovdegietta lossadet orro olbmui alde ja čadna sin ješradalašvuoda. Valjejub-me stuorradiggai, mi farga læ ollašuvvam i oro dalle burist raddejume miela mielde mannamen. Stuurra oasse daina, gæk val-jijuvvum læk rika olbmui oudasažžan stuor-radiggai, dattuk vissage dam ala bargat, atte æmbo famo oazžot ja æmbo doattalæ-me vuoitet. Rika raddejume ja katolika-lalaš bapai ja bispai gaskast læ rido stuores. Katolikalaš bapak ja bispak æi dato jægad-daddat gonagasa ja raddejumi goččomid.

Tuiska kæisar dagjujuvu dal sagga hægjon. Su dærvasvuotta læ duššam ige gierda mange bokte muosetuvvat. Bismark,

Prøisen vægjelæmus olmai, læ maida ædna-
gi bokte vuostehago gavdnam. Nuft moft
son vašota katolikalaš bispaid ja bapaid,
nuft læ son maida ješ daina fast vašotuv-
vum. Rihn dædnogadde assek æi vuoiņa
sndnji buore ja miellasabbut orošegje dat-
tomen fraaska valde vuollai go Prøisen,
mutto mibai sin bijaš. Bismark ruovde-
gieda vuolde bæssat.

— Engelanda stuorradigge læ vuogjeluv-
vum daihe hagjejuvvum ja ođđavaljijubme
stuorradiggai adnujuvvum. Maida Engelan-
dast gavdnujek oaivel harrai guokte oase,
maina okta goččujuvvu torrian ja nubbe
fast whiggan. Torrian goččujuvvujek si, gæk
gonagasa ja riegadæmest stuorrai raddeju-
me dorjuk ja čuožotek, ja whiggan fastain
si, gæk republikanalaš stivrejume bællai
sogjik ja gonagasa ja stuorrai valde dattuk
garčodet. Rido gæčeld dam guovte oase
gaskast læ stuorradigge færttem hagjuset
dam oaivelest ja doavagest, atte ođđa val-
jijume bokte galgašegje oazžosuvvat daggar
olbmak stuorradiggai, gæk ovta oaivelest
læk raddejumin. Valjijumi bokte bessik
nammalassi rika olbmuk arvadattet oaive-
læsek; dastgo juokke arvedægje ja čuvgi-
juvvum olmai dafostest dalle daggara valje,
gæn oaivela dietta ječas oaiveli lakkanæme.
Dal oaidnujuvvu, atte dat ođđa valjijubme i
læk mannam dam raddejume miela mielde,
gutte valjeume bokte vuoitto ocai, ja dam-
diti læ færttem saje čakkit ođđa raddejub-
mai. Dak raddejægjek, gæk dal læk lic-
cum, gulle whiggalažai særvai. Oaivamus
olbma namma læi Gladstone. Dal læk tor-
rialazažak valde ožžum ja Disraeli læ Glad-
stone sagjai boattam. Čielgaset matta dat
oidnujuvvut, atte Englanda olbmuk ja bar-
gek læk rafalaš olmušnalie, gæk diktek val-
dalažaid raddet ja lagedet aido moft ječak

dattuk. Asantialažai ja engalasai gaskast
læ soatte nokkam ja soavalašvuoda Sietadus
dakkujuvvum. Indienest læ nælgehætte stuo-
res. Ollo olbmuk nælgesorbmai mannik.
Engelandast læ ollo gordne dokko lageduv-
vum stuoramus hædege gagjom diti.

Stuorradigge

čoaikkaibođi mannam mano algobeivi. Dat
rappujuvvui daihe riektabut algatuvvui go-
nagasa ječas bokte, gutte Kristianiai læi
dam varas boattam. Vuostas fidno læi val-
jet ovta særeve, gutte galgai stuorradigge-
olbmaid juokket visses servidi, gæi gaski
fidnui algojurdašæbme galgai jukkujuvvut,
ja maida dutkat lækgo buok stuorradigge-
olbmak lagalažat valjijuvvum. Doafter Ho-
man, gi Kragerø gavpugest læi valjijuvvum,
i gavnatuvvum lagalažat valjuvvum, ja færti
damditi ruoktot mannat. Ođđa valjume
bokte læ dat sæmma olmai fast valjijuvvum
ja opped stuorradiggai boattam.

Stuorradigge læ mærradam daidi bal-
kalase, gæk soattehepušid dollik.

Kiepmannai Florønæssi læ miedetuv-
vum maksut rikakasast 936 dolars — dat
læ darrologo mielde 873 speise —, maid
son læi vahaguvvam hædalaš čacceolbmaid
gagjom diti.

Miedetuvvum læ, atte B. Guldbransen
galgga læt bessujussi maksemest 3772 speise,
maid vela læi velgulaš tidokassi.

Opped miedetuvvui, atte Jens Augdalid,
gutte dakedæme bokte læi čuvgetusakassi
vælgaduvvam 740 speise galgga bessujussi
læt daid maksemest.

**„Mitalægje“ matta dingujuvvut
juokke poastarappe bokte, go jakku-
dagast maksujuvvu guokte oarta ja
gutta enkal.**

Prentijuvvum F. Kjeldseth prentijumest.

Num. 1.

Mu lut
daihe rie
bokte, 1.

Dat l
noamače
sieloides
manenge
duodai
maid ba
damditi
kat, mal
ik don
girjid, n
gavdnat
di ja su
kijække
veridat
Bargup
i læk n
me vuo
čup, m
ja maic
mailme
riggese
tem bu
laš var
mieldes
si æsk
to læ